

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:

za celo leto K 144—
za pol leta K 72—

NOVIČAS

Uredništvo in upravnštvo v Kaptarjevi ulici št. 6 — Telefon uredništva št. 50 — Telefon upravnštva št. 328

CENE PO POŠTI:

za četrti leta K 36—
za en mesec K 12—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10—

DELA VSKI LIST

POSAMEZNA ŠTEVILKA 80 VIN.

Poslanec Gostinčar za delaoska prava.

V seji konstituante dne 23. t. m., ko je bila na dnevnem redu razprava o slaboznani »obznani«, se je oglasil za besedo tudi poslanec Gostinčar in rekel:

RESNICA O RUDARSKEM ŠTRAJKU V TRBOVLJAH.

Gospodje poslanci! Interpelacija, o kateri se danes razpravlja, je vzbudila v celotni državi veliko senzacijo in veliko nevoljo, a med gotovimi krogi tudi zadovoljstvo.

Obznana je akt vlade, ki ga je storila, kakor sama trdi, iz potrebe državne varnosti. Gospoda! Gotovo je, da ima državna oblast pravico in tudi mora imeti pravico, da brani interese države, ako so v nevarnosti. Toda veliko vprašanje je, ali je bila ta obznana v resnici potrebna, in ali so bila tista gibanja, tisti štrajki v resnici tako nevarni, da je bilo treba poseči po takih izrednih sredstvih, kakor je ta obznana.

Jaz poznam delavsko gibanje v Sloveniji in vem, da je tedanji rudarski štrajk nastal vsled bede in pomanjkanja.

Prijatelj! Trboveljska premogovna družba ima baje milijonske dobičke in ta družba je plačevala svoje delavstvo sramotno nizko, dnevno od 24 do 60 in 70 K. Prosim Vas, gospodje, more li danes clovek, naj si je tudi sam, tem manj pa z rodino, živeti, ako zasluži dnevno 24 kron, to je 6 dinarjev? Pri tej dragini je nemogoče, da bi clovek s tem zaslužkom živel, radi tega je nastal tisti štrajk v Sloveniji. (Klic: »Zaslužijo po 40 dinarjev!«) Pri nas so delavci v trboveljskem rudniku zaslužili največ po 60 kron, to je 15 dinarjev dnevno, in še redki so bili, ki so toliko imeli.

OBZNANA NA NAPAČNI NASLOV.

Prosim Vas, gospodje, potem pač ni čudno, če je nastal štrajk, ker družba ni hotela slišati o tem, da bi delavstvu zaslužek poboľjšala. Zaradi tega mislim, da ta obznana ni bila naslovljena na pravi naslov, na naslov delavskih sindikatov. Ta obznana — ako je že kdo za njo, jaz nisem, kakor sploh nisem za nobeno izredno stanje v naši državi, ker mislim, da mora biti naša država svobodna za vsakega — je naslovljena na popolnoma napačen naslov, ker ta obznana bi morala biti naslovljena na tiste kapitaliste, ki v delavskem gibanju niso hoteli za zlobojlanje delavskega stanja ničesar storiti.

Gospodje! Kapitalizem, kapitalistični sistem je zlo, ki nam ugonablja vse naše narodno gospodarstvo. Danes je vse koncentrirano v bankah. Banke nam podražujejo živeti in druge življenjske potrebe, mi smo vsi v rokah nekaterih kapitalistov, ki žive in bogate od krvi delavskega naroda. Tu je treba, da poseže državna oblast vmes, tu je treba, da država stori potrebne korake, da omeji to divjo gonjo napram delavstvu, napram siromaštvu, napram revem. (Živahno pritrdjevanje in ploskanje.)

ZA SVOBOŠČINE DELAVSTVA IN SOCIALIZACIJO.

Gospod! Gotovo pa je tudi, da je delo podjaga blagostanju vsega naroda. Zato je nujno potrebno, da se delavec zaščiti v vsem svojem življenju, v vsem svojem delovanju. Najprej mora imeti delavec pravico, da brani svoje koristi. On mora imeti potrebno svobodo, ki mu je ne bi smel in mu je ne sme nikdo kratiti, dokler jo rabi za svoje potrebe.

Delavec mora biti dalje zasiguran, da dobi od svojega dela to, kar rabi zase in za svojo sobino. To je najmanj! Toda današnja kapitalistična družba mu noče dati niti tega, kakor sem to dokazal z ozirom na Trboveljsko premogokopno družbo.

Tu ne kaže drugega, kakor da vlada — in tega bi jo jaz prosil — mesto na obznane, misli na to, kako bi bilo kar najprej mogoče socializirati vsa velika podjetja.

Ministrski svet.

Belgrad, 26. aprila. (Izv.) Na včerajšnji seji ministrskega sveta je referiral dr. Mehmed Spaho, minister za trgovino, o pogajanjih z Italijo. Njegov referat je bil odobren. Sklenjeno je bilo, da se sedaj prične z kulturnimi in prosvetnimi pogajanjimi, o zaščiti naših šol in drugih kulturnih institucij v neodrešenih kraih. — Radovedni

(Odobranje na desnici in levi.) Prepričan sem, da bi socializacija velikih industrijskih podjetij prinesla notranji delavski mir. Delavec bi bil solastnik in sogsopodar podjetja, on bi bil sodeleznik dobička. Gospoda, to bi nam preprečilo vse tiste boje, ki jih imamo danes v javnem socialnem življenju.

Zdi se mi, da je prva dolžnost modre vlade, da o socializaciji ne samo razmišlja, ampak da jo tudi v praksi izvede. Če tega ne bo storila, bomo imeli še nadalje vedne boje, ki niso nikomur ljubi, najmanj pa delavskemu stanu samemu, ki vsled teh bojev največ trpi.

NEVARNOST IN KRIVICNOST OBZNANE. — PROTI VSAKEMU IZJEMNEMU STANJU.

In še nekaj drugega! Že v začetku svojega govora sem izjavil, da smo mi proti vsakemu izjemnemu stanju. Kolikor sem jaz mogel razvideti iz debate, ki se je svoj čas vršila glede obznane v tej visoki zbornici, in tudi iz današnje debate, ni bilo pravega povoda, da bi se bila izdala obznana baš v tem smislu, kakor se je izdala. (Odobranje.) Zdi se mi, gospodje, da smo vsi v veliki nevarnosti, da nam bo vlada v gotovih slučajih pošiljala obznane in da nam bo jemala državljansko svobodo tako, kakor se je sedaj zgodilo komunismu. Želel bi, da naj visoka vlada dobro premisli, ako bi hotela še katerikrat stopiti pred vso našo državo s takimi obznanami. Vlada na ta način ne samo, da ne doseže svojega namena, ampak ustvarja tajne organizacije, ki so veliko hujshe nego javne. Zato so take stvari zelo zelo nevarne.

Na vsak način je treba skrbeti za to, da pride delavstvo popolnoma do svojih pravic in da dobi za svoje delo toliko, kolikor potrebuje za cloveka vredno življenje. (Poslanec Milan Pribičević: »Zakaj Vi ne socializirate svojih bank?«) Gospod tovariši, jaz sem za to, da se vse banke poddržijo, in če imate klerikalne banke — da rabim izraz, ki je v tej zbornici tako običajen — naj se poddržijo tako kakor vse druge! Ne bojte se! Pri naši stranki boste vedno našli ljudi, ki bodo odločno za to, da se vsa taka podjetja socializirajo in da pridejo splošnosti v prid. (Medklic: »Pričnite s socializacijo najprej pri podjetjih v Vaši stranki, da bomo videli, kakšen uspeh boste dosegli.«) Rekel sem Vam že: če imate kaka večja podjetja, ki pripadajo naši politični stranki, naj se zgodi z njimi isto, kakor z vsemi drugimi enakimi podjetji. Mi ne delamo nikake izjeme. — S takimi obznanami pa ne boste odpravili nezadovoljstva delavstva.

Kaj je povzročilo omenjeno obznano? V Ljubljani sem imel priliko govoriti s slovenskimi delavci, ki so bili izgnani iz Bosne samo radi tega, ker so delali v podjetju ali v rudniku, kjer je bil štrajk, čeprav niso bili pri nobeni organizaciji. Gospodje, kaj se to pravil? Jaz lahko vzamem danes komu kruh, ki mu ga pa jutri ne morem dati. (Poslanec Milan Pribičević: »Ali je tudi to povzročil centralizem?«) Tudi to je prišlo iz centra. Jaz sem Vas hotel opozoriti samo na krivice, ki so se godile delavcem zaradi te obznane. Izgnali so delavce z rodbinami. Nimajo zaslužka, nimajo ničesar. Ali naj poginejo, ali naj postanejo lopovi? Baš vsled tega postanejo ljudje lahko lopovi, če se jim ne da prilagoditi, da si s poštenim delom zaslužijo kruh. Zato moramo biti odločno proti temu, da bi se uvajale pri nas take izjemne stvari. Zahtevati moramo najodločnejše, da se da delu veljava, in da se zasigura onim, ki delajo, eksistenca. Potem, gospodje, se take stvari ne bodo več dogajale. Da pa to dosežemo, v to je nujno potrebna socializacija velikih podjetij, na kar naj gospodje nikar ne pozabijo. (Odobranje.)

smo, kakšen je bil referat ministra Spahe, ker ni od trgovskega ministristva bil nikdo v delegaciji.

Belgrad, 26. aprila. (Izv.) Ministrski svet je sprejel zakon o izenačenju plač državnih uradnikov v Srbiji z onimi iz novosvobojenih krajev. — Proti sta glasovala samo mesar Pucelj in dr. Kukovec.

V zadnjem trenutku!

Volivci, ki Vam je za avtonomijo Slovencev, podvzajate se na volišče, da vržemo kliko kapitalistov-centralistov!

Do 5. ure pop. je še čas, da izvršite svojo dolžnost!

Manifestacija kršč. socialnega delavstva.

Sinoči se je vršil v veliki dvorani hotela Union od »Delavske Zveze« sklicani protestni shod proti odpravi osemurnega delavnika. Vkljub temu, da so imeli komunisti in socialisti ravno ob isti uri sklican shod v Mestnem domu, je bila udeležba na našem shodu zelo velika. Shodu je predsedoval privatni nastavljenec tov. Anton Kerč.

Prvi govornik tov. Fr. Kremžar je v svojem govoru orisal boj delavstva za osemurni delavnik, njega zgodovino in uspeh. Sedaj nam ga pa hoče kapitalizem zopet ukiniti. Toda združeno delavstvo v svojih strokovnih organizacijah bo to nakano preprečilo. Delavstvo se mora tesno organizirati; kot vse kaže, bo brez organizacije zgubilo vse to, kar si je po dolgih bojih pridobilo. Le v organiziranem boju proti liberalnemu kapitalizmu bomo obvarovali svoje pravice. (Burno pritrdjevanje in odobranje.)

Drugi govornik tov. Komlanec je utemeljeval večkrat z odobranjem prekinjen, protest delavstva proti odpravi osemurnega delavnika z delavskega, higijenskega, družinskega in državnega stališča. Delavec potrebuje zraka, prostosti, da ohrani tudi družino močno. Potrebuje počitka, da se med tem časom lahko posveti družini, zanj in z njo živi. Država pa, ki je stvorena iz večine delavskega stanu, potrebuje zdrav rod, zdravo delavstvo, da je potem tudi sama zdrava in močna. Prebere resolucijo, ki je prišla koncem shoda z dodatkom na glasovanje.

Dr. Gosar, viharno pozdravljen, je v svojem govoru utemeljeval pravico delavca do osemurnega dela s socialnega stališča. Kdo more od delavstva zahtevati, da dela za tujega gospodarja deset ali še več ur za bore malo plačo, s katero ne more niti svojih družin preživljati. Naj dajo delavstvu dovolj zaslužka, naj dajo delavstvu pravico do podjetja in vsaj pravico do dohodkov od podjetij, potem pa bo delavstvo delalo tudi po več ur na dan, ker delalo bo za se. Izpelje naj se socializacija! Dokler pa tega delavstvo ne bo imelo, je upravičeno do osemurnega dela, katerega si bo pa le v močni strokovni organizaciji obdržalo. Izvajanja so bila z burnim odobranjem sprejeta.

Občinske volitve.

VOLITVE V LJUBLJANI.

Udeležba do 11. dopoldne je bila zelo slaba. Kakor kaže, bo volilo samo do 50 odstotkov, če se v opoldanskih urah ne spremeni, kar je pričakovati, ker utegnejo takrat priti delavci iz tovarn in drugih podjetij. Dopoldne je volilo okrog 1800 volivcev.

Volivne zanimivosti iz Kroke. V nedeljo, 24. t. m., zjutraj so opazili ljudje, ki so šli k sv. maši, na občinski deski pred hišo gerenta Smrekarja v Kropi listo kandidatov SLS z gnojnico onesnaženo. Lista takomenovane kmečko-delavske republikanske stranke na isti obč. deski je bila nedotaknjena. Zanimivo je, da gerenta, ki se je na videz obnašal tako, kakor da bi bil somišljenik SLS, v resnici pa je na razne načine podpiral njene nasprotnike, ni na nobeni listi. Ostal je med dvema stoloma, kar priča, da so Kroparji zadosti politično zreli in jim slepomišljenje ne imponira. Tudi bivšega večletnega župana in ravnatelja zadruge, gostilničarja, trgovca itd., ki je pred letom 1919, celo desetletje neomejeval vladal Krope in Kamnogorico, ni na nobeni listi, ker ga vodstvo komunistične stranke v Ljubljani ni dovolilo dejati na komunistično listo. Te liste 24. t. m. komunistična roka sicer ni pomazala z gnojnico, pač pa jo krasi imena kandidatov in namestnikov, izmed katerih jih je že pad po-

Tov. Fr. Pavlin je v imenu »Zveze trgovskih in privatnih nastavljenec« protestiral proti odpravi osemurnega delavnika in se izjavil v imenu zveze solidarnega z drugim delavstvom.

Ko je nato nastopil tov. Ant. Kogej in hotel zborovalcem javiti gorostasni napad »Sl. Naroda« na tov. Kremžarja, ker ta kapitalistični list hujska svoje plačane fašiste k dejanskemu napadu na našega tovariša in kandidata Kremžarja, mu je vladni zastopnik pol. nadzornik Habe vzel besedo. Tovariš Kogej je vzkliknil: »Protestiram proti vpeljavi deseturnega delavnika. Protestiram pa tudi proti napadom na tov. Kremžarja!« ter je zapustil govorniški oder. To je razplamtelo v viharno manifestacijo za tov. Kremžarja z burnimi klici: »Živio Kremžar!« itd.

Nato so še govorili tov. Cvikelj v imenu Zveze rudarjev, Zveze usnarjev in Zveze kovinarjev. Tov. Breskvar v imenu Prom. zveze in tovarišica Ivanka Simončičeva v imenu tobačnega delavstva. Vsi so protestirali proti deseturnemu delavniku. Njih izjave bo bile istotako sprejete z odobranjem.

Nato je tov. Komlanec prečital med večkratnim odobranjem sledeči resoluciji:

Resolucija.

sklenjena na protestnem delavskem shodu v »Unionu« dne 25. aprila 1921:

I. Delavstvo vseh kategorij zbrano na protestnem shodu v veliki dvorani »Uniona«, zahteva osemurni delavnik kot temeljno delovno dobo po vseh obratih za vse odvisno delavstvo.

Zato protestira proti ukinjenju osemurne delovne dobe iz razlogov delavčeve družine, delavčevega zdravja in socialne blaginje. — Kadar in kjer pa bi bilo iz navedenih vzrokov nadurno delo dopustno, se sme to zgoditi le po svobodnem dogovoru s strokovnimi delavskimi organizacijami.

II. Organizirano delavstvo protestira tudi proti vsaki vladni naredbi, ki tiče delavstva, ako se izda brez sporazuma z delavci odnosno s strokovnimi delavskimi organizacijami.

Resolucije so bile soglasno in z viharim pritrdjevanjem sprejete.

lovico bilo sodno kaznovanih, nekateri že po večkrat zaradi proste tatvine.

Celjsko okrajno glavarstvo: SLS je vložila svojo listo v 54 občinah; SKS v 29; JDS v 5; NSS v 5; JSDS v 18 in komunisti v 3 občinah. Kompromisno listo proti SLS so vložile JDS in SKS v 5; JDS, SKS in NSS v 1; JDS, SKS, NSS in JSDS v 2 in SKS in JSDS v eni občini. Kompromisna lista SLS z drugimi strankami je vložena v 8 občinah. Poleg tega je vložena v eni občini tudi lista Radičeve stranke, v eni pa vezana lista. — V 11 občinah je vložila listo samo SLS; samostojni pa v treh občinah.

Brežice: SLS je vložila svojo listo v 34; SKS v 28; JDS v dveh občinah. Kompromisno listo proti SLS so vložile JDS in SKS skupaj v dveh; NSS, JDS in SKS v eni, JSDS z vsemi ostalimi v 10 občinah. Samo SLS je vložila listo v 13, samostojni v 6 občinah. Razmerje SLS do vseh ostalih strank 34 : 46.

Iz teh podatkov je razvidno, da bo SLS izšla kot najmočnejša, da po volitvah ne bo o kaki »demokratski« stranki v Sloveniji niti sledu in da je pošteno slovensko ljudstvo s samostojnimi mešetarji kaj hitro obračunalo.

TIROLSKA ZA NEMČIJO.

LDU Innsbruck, 25. aprila. (Dun. Ku) Kolikor je dosedaj znan izid ljudskega glasovanja na Tirolskem, je bilo približno 96.6 odstotkov glasov za priklonitev Tirolske k Nemčiji.

Fašisti, na dan!

Tako je zaklical sinočnji »Slovenski Narod« v članku »Okrog Kremžarja«. V tem članku očita našemu poštenemu delavskemu gibanju razne protidržavne tendence. Z debelo tiskanimi besedami pri naša doslovno:

»Okrog Kremžarja se vrtil nevarno rovarjenje, proti kateremu bo morala naša mladina pričeti najostrejšo postopati. Tega rovarjenja in hujkanja plemena na plemena mora biti konec. Treba bo organizacije, ki bo mogla krepko udariti po rokah ki bodo še skušale podirati našo državo. Ali po domače rečeno: »Fašisti na dan, ubijte kršč. del. organizacijo!«

Toda le naj pridejo fašisti, delavstvo jim bo dalo odgovor, katerega ne pričakujejo danes. Tovariši, mi pa se strimo še bolj v krog in idimo naprej s podvojeno močjo na delo za naš program in ga vodimo — do zmage! To vam je hotel sinoči povedati »Novo časar« — tov. Kogej.

Korupcija in uslava.

Dr. Svinjarev-Veličkovič priobčuje v novosadski radikalni »Zastavi« vrsto člankov, v katerih razkriva rakrano na našem državnem telesu, a to je korupcija. Naše sedanje razmere primerja z razmerami na Angleškem začasa Viljema Oranijskega. Angleški parlament je tedaj izvolil posebno komisijo, ki je neizprosno odkrila ogriščna korupcije in preganjala krivce. Pri nas pa so se poklicani krogi vrgli na — komuniste. Vse mnogovrstne umazane afele, ki so v teh dveh letih prihajale na dan, so se s pomočjo denarja in prijateljstva zabušile, potlačile. Zato pa se zasledujejo in preganjajo komunisti, češ, da pripravljajo prevrat. Toda kdo pa ustvarja komunistom ugodna tla za njihovo propagando, ako ne tisti, ki širijo gnulobo in korupcijo v državi? Naivni rodoljubi in optimisti se tolažijo; ko bo sprejeta ustava, bo takoj vse drugače. Toda — vprašuje dr. Svinjarev — kaj ima ustava opraviti z raznimi tihotapci, panamisti, brezvestnimi uradniki in raznimi bankami, ki ne izbirajo sredstev, samo da lažje delajo svoje kupčije, pa naj se to še toliko križa z državnimi interesi. (Tu se dr. Svinjarev pač zelo moti. Sedanji centralistični ustavni načrt je — in še kako! — v zvezi z željami in namerami gori navedenih elementov!)

Nato navaja člankar nekaj kričečih zgledov korupcije, ki se pase na državni račun, t. j. iz žepov davkoplačevalcev, iz žepov delavnega ljudstva. Tu je predvsem prosluli Brodarski sindikat. Za tem sindikatom stoji nekoliko bank, v katerih so zainteresirani nekoli veliki in »debeli« gospodje. Ta sindikat je dobil od države v last celokupna naša plovna vozila, in to okoli 800 rečnih, 25 prekomorskih in 80 morskih obratnih ladij. Vse to bi moralo državi nesti na leto 5—6 milijonov dinarjev zaslužka na prevoznini, v resnici pa država ne bo dobila niti pare, ker bo sindikat v svoji bilanci nedvomno dokazal, da je imel še »zgubo«. Za popravo vozil sindikat dozdaj še ni ničesar investiral. Vedeti pa je treba, da znaša voznina od Belgrada do Pasave za eno ladjo vlačilnice (šlep) 95.000 dinarjev, a en sam parnik more do Komarna vleči 5—10 šlepov, odhod dalje pa po dva. Premog stane za vsako vožnjo 25.000 dinarjev in kar vzame mezda 15—20 glavega osebja. Tako vožnjo more napraviti vsaka ladja desetkrat na leto. Po tem lahko vsak sam izračuna dobiček sindikata. Značilno je to-le: Ko je

dal nedavno zdravstveni odsek za Vojvodino prepeljati neke barake iz Novega Seganja v Novi Sad, je moral za prevoz — en šlep — plačati Brodarskemu sindikatu 42.000 K!

Lani jeseni se je v pristanišču nad Komarnom nakopičilo 242 šlepov živil. Sindikat se ni pobrigal, da bi blago pred zimo spravil dalje. Zato so morali kasneje ta živila prepeljati nazaj v Komarno in jih odpraviti z železnico. Koliko je imela država tu škode, koliko je bilo pokradenega, se da le približno uganiti. Tatvina na ladjah je strahovito razširjena ter je v Bati, kjer ladje ostajajo čez noč, ena sama tvrdka ob eni sami priliki kupila 40 sodov petroleja!

Za vse te nepravilnosti in zlorabe — zaključuje dr. Svinjarev — dobro vedo državni očetje, toda malo se brigajo za to. Njim je na mari samo ustava, češ, da bo potem »že vse bolje in drugače«. No, kdor ima še oči v glavi, ne more prezreti, da se je vsa korupcija poročila iz absolutistično-centralističnih prizadevanj bankokratskih krogov, ki imajo državno krmilo v rokah in si hočejo v državi za večno zagotoviti oblast — ravno potom centralistične ustave. S centralistično ustavo se bo vsa korupcija šele prav utrdila in takorekoč uzakonila. Če hočemo ugonobiti korupcijo, moramo streti centralistični bankokratski jarem.

Politični dogodki.

— Pribečevićovo jugoslovanstvo. V 76. številki »Službenih Novin« je obelodanil minister Pribečević »Pravila o višjem tečajnem izpitu v gimnazijah«. Pravila so veljavna za celo državo Srbov, Hrvatov in Slovencev. Kandidati morajo polagati razen ostalih predmetov tudi izpit iz »srbskega jezika«. — Glavni državotvorec torej ne prizna drugega jezika, nego samo srbskega in vendar ni separatist.

— Krščansko-socialna zmagà na Nižnjem Avstrijskem. Pri deželnozbornskih volitvah na Nižnjem Avstrijskem dne 24. t. m. so dobili krščanski socialci 32 mandator, socialisti 22 in velikonemci 6.

— Zmagà avtonomistov na Reki. — Fašisti proglasili vojaško diktaturo. Dne 24. t. m. so se vršile na Reki prve parlamentarne volitve. Kljub vsem mahinacijam in nezakonitostim začasne vlade, kljub vsem naporom fašistov in vsej močjoči pomoči iz Italije, so dobili večino avtonomisti in Jugoslovani. Oddanih je bilo zanje 3600 glasov več nego za fašistovsko listo. Ko so fašisti to videli, so z bombami razgnali volivno komisijo, uničili volivne skrinjice in proglasili vojaško diktaturo. Italijanski kraljevi karabinierji so odšli iz mesta in prepustili fašistom svobodno roko. Že dopoldne je bilo v spopadih več oseb ubitih, veliko pa ranjenih. V Baker se čujejo z Reke močni poki. Naši ljudje so zopet brez brambe prepuščeni nasilju italijanskih fašistov. Govori se, da nameravajo fašisti uničiti baroško luko. Kaj bo storila naša vlada?

— Volivni boj v Julijski Benečiji. Volivne liste so sestavljene. Volivni blok nacionalističnih strank se je posrečil in gredo v boj z enotno listo; kandidati so sami fašisti. Razen tega bloka nastopijo z lastnimi listami: republikanci, ljudska stranka, socialisti in komunisti. Slovani nastopijo z enotno listo tako v Trstu, kakor na Goriškem in v Istri. Nositelja njihove liste sta v Trstu dr. Edvard Slavik, v Gorici in Počreču dr. Josip Vilfan.

— Italijanski socialisti se ne vdeležo volitev? Spričo nacionalističnega volivne-

ga sporazuma in ogromne agitacije nacionalističnih krogov se je med socialisti pojavila močna struja, ki zahteva, da naj socialistična stranka proglasi nad volitvami bojkot in se jih ne vdeleži.

— Splošna stavka v Italiji. Iz Bozena prihaja poročilo, da se je 25. t. m. začela v Italiji generalna stavka, kateri so se pridružili tudi železničarji. Stavka je izraz delavske nevolje, ker vlada ničesar ne ukrene proti fašistom.

— Mažarsko glasilo jugoslovanske demokratske stranke. Glasilo demokratov v Vojvodini »Narod« naznanja v svoji zadnji številki, da bo izhajalo odslej naprej v mažarskem jeziku pod imenom »Nemzet«. — Pravi, da bo stalni dopisnik tega lista minister Pribečević, katerega je mažarskega jezika naučil Tisza, ko sta še skupaj paševala v Budimpešti.

Dnevni dogodki.

— Umri je 24. t. m. v Novem mestu zlatomašnik kanonik Janez Ev. Virant v starosti 80 let. Svetila mu večna luč!

— Značilna gonja. Od prevrata sem je disciplinarni svet odvetniške zbornice že tri odvetnike obsodil na suspenzijo 6 mesecev in je proti vsem trem sodba postala pravomočna. Dva izmed teh odvetnikov sta kazni že prestala. Nobeden teh odvetnikov ni pristal SLS. Te tri gospode so obsodili člani disciplinarnega sveta gotovo strogo pravično, ker niti eden izmed članov disciplinarnega sveta ne pripada naši stranki, nego so vsi JDS, en sam socialist. Dasi so bili ti trije gospodje odvetniki pravomočno obsodeni, o tem demokratski listi niso prinesli niti besedice. Dr. Pegan še ni pravomočno obsodil, pa isti liberalni listi pišejo dan za dnem o tem slučaju. Čisto JDSarska morala.

— Otroka se iščeta. Ob izbruhu italijanske vojske sta pribežala iz Nabrežine bržkone z drugimi begunci na Kranjsko ali na štajersko petletna Jolanda in štiritletni Dante Malner. Njiju oče, poštni uradnik v Nabrežini in doma iz Loke pri Zidanem mostu, je baje umrl na vojni pri Lvovu. — Sedaj išče otroka njiju mati Fani Malner, ki služi v Egiptu. Komur bi bilo kaj znano o otrokih, naj naznani to proti povrnitvi stroškov »Uradu za zaščito beguncev« v Ljubljani, Turjaški trg 3.

Ljubljanski dogodki.

— Prvo gostovanje ge. Irme Polakove se vrši v četrtek v operi in sicer »Prodana nevesta« v korist Uduženja.

— Poneverba. Bančni sluga Alojzij Culkar je bil aretiran, ker je poneveril njemu za pošto izročeno vsoto nad 13.000 K. Culkar je imel 1000 K mesečne plače. Znesek je porabil zase; pri njem so našli le še okoli 4000 kron.

— Pokvarjeno meso. Mesarici M. P. so na stojnici v Šolskem drevoredu zaplenili 11 kg govejega mesa, ki je bilo zelo smrdljivo in zdravju škodljivo.

— Žepna tatvina. Tapetniškemu vajencu Alojziju Zadravcu je bilo v veliki gnječi gledalcev na igrišču »Ilirije« iz žepa ukradenih 650 K. Zdravec ni zapazil drznega in izurjenega žeparja.

— Tatvina vežnih ključev. Na Turjaškem trgu štev. 6 je neki nesramen tat ukradel iz vežnih vrat tri ključa. Vrednost 200 kron.

— Izgubljen briljant. Gospa dr. Zupančeva je izgubila nekje v mestu zlat uhan z velikim briljantom.

— Ukradeno kolo. Izpred glavne pošte je bilo okoli pol 5. popoldne slugi špe-

dicijske tvrdke Balkan, Ivanu Furlanu, ukradeno črnopleskano kolo, znamke »Puch« v vrednosti 2000 K. Tat je neznan.

STOJAN PROTIČ.

Belgrad, 26. aprila. (Lzv.) G. Stojan Protič nadaljuje serijo člankov, da opraviči svoje stališče. V včerajšnji »Tribunic« odgovarja na članek »Bezrazložna srditost«, ki je izšel v »Demokratiji«. G. Protič pobija trditve demokratov z vrlo lepimi logičnimi zaključki in v dostojanstvenem tonu. On pravi, da je pred približno pol leta dejal Pribečeviću vpricho dr. Koroseca, da Narodni klub, četudi nima pristavov, vendar vodi politiko, kot jo zahtevajo Hrvatje. Trdil je že takrat, da glasovo, ki jih bo Narodni klub izgubil pri volitvah, ne bo dobila srbsko-hrvatska koalicija, temveč Radičevići in frankovci. Pribečević je trdil nasprotno. Volitve so pokazale, da je imel g. Protič prav. Zato je tudi on, računajoč z razpoloženjem Hrvatov in Slovencev, izdelal svoj načrt ustave, v katerem gre Hrvatom in Slovencem na roko in hoče sporazuma.

NEHVALEŽNI MUSLIMANI.

Belgrad, 26. aprila. (Lzv.) Vkljub vsem dementijem jugoslovanske muslimanske organizacije, se v političnih krogih trdi, da bo poslanec Sališ Baljić govoril v imenu več nezadovoljnih in iznesel svoje posebno stališče o stvari. — Zdi se, da hočejo vlado s tem prisiliti na brzo izplačevanje obljubljenih milijarde.

PROMET S PRIMORJEM USTAVLJEN.

LDU Ljubljana, 26. aprila. Otratonu ravnateljstvo južne železnice objavlja: Zaradi izbruha železničarske stavke v Julijski Benečiji izostaneta od danes naprej brzovlaka št. 14a in 15a. Naši osebni vlaki vozijo samo do Rakeke, oziroma iz Rakeke. Ves tovarni in osebni promet v Italijo je ustavljen.

Naša društva.

— Literarni odsek Razora ima jutri — v sredo, 27. aprila — točno ob dveh popoldne v Jugoslovanski tiskarni reden sestanek pod vodstvom Antona Podbevška. Spored: Čitanje Poleta in referat voditelja. Za člane sestanek obliagan; vabljeni tudi akademiki. J. P.

— Versko-znanstveni odsek »Zvezde« ima danes ob 19. uri v pisarni SKSZ, Ljudski dom, svoj redni sestanek. Udeležite se ga polnoštevilno! — J. P.

DELAVSKA ZVEZA.

Cven pri Ljutomeru. Na dan 1. maja bo služba božja za vse člane Delavske zveze, po maši pa velik shod v Ljutomeru skupno z Viničarsko zvezo; zaradi konjske dirke 1. maja bo naša tombola na dan 16. maja. Vse delavstvo pa se mora udeležiti sv. maše in shoda. Z veseljem poročamo, da so vsi delavci in manjši posestniki iz vasi Mota, Gornje in Spodnje Krapje člani Delavske zveze. Vso hvalo zaslužijo naši zaupniki, Matija Škrget, Ivan Tibant, Alojzij Novak, Ana Kosi in Terezija Stanjko za njihov trud. Tudi na Cvenu stoji lepo število članov Zveze. Za neustrašen trud se zahvaljujemo Kovačiču Jakobu in upamo, da se nam še pridružio oni, kateri se žalibog danes ne štejejo med nas. Za redno vplačevanje članarine prosimo.

Širite »NOVI ČAS«

Odgovorni urednik Anton Marinko.
Izdaja konzorcij »Novega Časa«.
Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

E. Bulwer:

Poslednji dnevi v Pompejih.

»Lažeš!« je rekla osorno.

»Prav nepriljudna si,« je odvrnil Glavk.

»Tiho! Ne izjavaj je, dragi Glavk!« je zašepetala Jona.

»Povedati ti hočem, zakaj sem se imejala, ko sem zaznala, da sta ljubimca,« je rekla starka. »Zaradi tega sem se, ker je za stare, nagubane ljudi veselje gledati taka mlada srca kot so vajina — pa vedeti, da pride čas, ko bosta mrzela drug drugega — mrzela — mrzela — ha, ha, ha!«

Sedaj se je Jona oglasila z molitvijo zoper to neprijetno prerokbo.

»Dii avertite omen — bogovi naj obravnujete!« je rekla. »Vendar malo več o ljubezni, uboga ženska, sicer bi vedela, da ne izpreminja.«

»Misliš, da sem bila nekoč mlada,« je odvrnila starka naglo; »in da sem sedaj stara in grda in smrti podobna? Kakoršna je zunanost, tako je srce.« S temi besedami je zopet umolknila nepremično, kakor da bi bila brez življenja.

»Ali že dolgo tukaj bivaš?« je vprašal Glavk čez nekoliko časa, ker ga je tako strašna tišina tlačila.

»Ei, dolgo — dala«

»Ampak samotno, žalostno bivališče je tukaj.«

»Ha! Lahko rečeš tako! Pekel je pod nami!« je odvrnila starka pokazavši s svojimi koščeni prsti proti tlom. »In razode ti hočem neko skrivnost — te nejasne stvari spodaj pripravljajo jezo in srd zoper vas zgoraj — zoper vas, mlade — in zoper lahkomišelnost — pa lepe!«

»Samo zle besede govoriš, ki slabo pristojajo gostoljubju,« je rekel Glavk; »v prihodnje bom rajši prenašal nevihto kot tvoj sprejem.«

»In prav boš storil tako. Nikdo naj me nikdar ne išče — samo nesrečni.«

»Zakaj pa nesrečni?« je vprašal Ate-nec.

»Čarovnica te gore sem,« je odvrnila coprnica in se grdo zarežala; »moje delo je dajati upanje brezupnim; za nesrečne v ljubezni imam ljubavne pijače; za lahkomišelnost imam obljube bogastva, za hudobne maščevalne pijače, za srečne in dobre pa imam samo to, kar ima življenje — prokletstvo! Ne nadlegujte me več!«

S temi besedami je razsrdena stanovalka votline zopet utihnila, in ta molk je bil tako trdovraten in neprijazen, da se je Glavk zaman trudil, da bi jo pripravil do govorjenja. Na njenem trdem, zakrknjenem obrazu ni bilo videti najmanjše izpremembe, kakor da bi ga niti ne slišala. Na srečo je bil vihar tako kratek kakor je bil silovit, in se je začel polegati; deževalo je vedno manj in naposled so se ob-

laki razdelili in skozi rdečkasto odprtino je zasijal mesec in svitlo posvetil v to pusto bivališče. Nemara ni izlepa svetil na skupino, ki bi bila bolj vredna slikarjeve umetnosti. Mlada, nad vse lepa Jona, sedeča ob tistem preprostem ognju — njen dragi njej pred nogami, ki je že pozabil na starkino navzočnost, ji zrl v obraz in ji šepetal sladke besede — v majhni oddalji blede, preplašena sužnja — pa pošastno grda starka, ki je upirala svoje mrtvaške oči vanje. A mirni in po vsej priliki brez strahu sta bili ti lepi bitji — stvari drugega sveta — v tisti temni brezbožni votlini z njenimi čudnimi, fantastičnimi priklonimi. Lisica jih je gledala z bistrimi, žarečimi očmi iz svojega kotička, in ko se je Glavk obrnil proti čarovnici, je sedaj šele prvič uzrl ravno pod njenim sedežem svetle oči in čopasto glavo velike kače — morebiti je živa barva Atenovega plašča, ki je bil ognjen Joni čez rame, vzbudila njen srd — čop se ji je pričel rdečiti in se dvigati, kakor da bi se pripravljala, da skoči na Napolitanko. Glavk je urno pograbil enega napol ožganih kosov lesa na ognjišču, kača pa je, kakor razjarjena vsled tega, zlezla iz svojega kota in se z glasnim sikanjem vzdignila pokonci, da je bila malone toliko velika kot Grk.

»Čarovnica!« je zavpil Glavk, »brzdaj svojo žival, sicer jo boš videla mrtvo.«

»Strup ji je odvzel,« je rekla čarovnica na njegovo grožnjo; komaj pa so ji prišle te besede iz ust, se je kača zagnala proti

Glavku; urni, oprezni Grk je skočil narhlo na stran in udaril pri tem kako tako močno in spretno po glavi, da je zvijajoč se padla v žrjavico.

Starka je planila pokonci in se ustavila pred Glavkom z obrazom, ki bi pristojal najsilovitejši vseh Furij, tako silno razkačen in strašen je bil njegov izraz — a je celo v tej grozoti in pošastnosti ohranil sledove in orise lepote.

»Ti si,« je rekla s počasnim, trdim glasom, ki je na laž postavljaj izraz njegovega obraza, tako je bil miroben in brezstrasten, »dobil zavetje pod mojo streho in toploto ob mojem ognjišču, a si dobro povrnil s slabim — udaril si in brčbas ubil stvar, ki me je ljubila in ki je bila moja — še več — bitje, ki je pred vsemi drugimi posvečeno bogovom in ga je človek smatral častiljivim.« Sedaj pa čuj mojo kazen! Pri mesecu, ki je varuh čarovnic — pri Orku, ki je hranitelj srda — te proklinjam in proklet si! Tvoja ljubezen bodi prokleta, tvoje ime bodi omadeževano — peklenski naj te zaznamujejo — srce naj se ti posuši — in ob svoji poslednji uri se spomni preroškega glasu čarovnice z Vezuval! Ti pa,« je pristavila obrniti se osorno k Joni in vzdignila desnico — kar ji je Glavk urno prestrigel besedo.

* Rimljani so, kakor nemara vsa starodavna ljudstva, pripisovali neko posebno svetlost kačam, ki so jih ukročene imeli po svojih hišah in jih pogosto prizvali k svojim gostijam.